

Комарук І.А.*

РОЗВИТОК ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНВЕНЦІЙНОЇ УНІФІКАЦІЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

У цій статті йде мова про необхідність однакового регулювання, яка змушує держави шукати та знаходити взаємоузгоджені рішення та укладати міжнародні уніфікуючі договори, незважаючи на численні дилеми, які виникають на цьому шляху.

Ключові слова: уніфікація міжнародного приватного права, міжнародні організації, конвенції, створення всесвітнього права

В этой статье речь идет о необходимости единообразного регулирования, которая заставляет государства искать и находить взаимосогласованные решения и заключать международные унифицирующие договора, несмотря на многочисленные дилеммы, которые возникают на этом пути.

Ключевые слова: унификация международного частного права, международные организации, конвенции, создания всемирного права

This article refers to the necessity of uniform regulation which compels the state to seek and find a mutually solution for unifying and concluding treaties. However, universal unification of private law faces numerous dilemmas that arise on its way.

Key words: unification of private international law, international organizations, conventions, creating universal law

Постановка проблеми. Інтенсивність та багатоплановість міжнародного життя, які зростають під впливом соціальних, науково-технічних, ідеологічних та геополітичних чинників, наполегливо вимагають економічної, політичної та насамперед правової захищеності суб'єктів міжнародних відносин, їх стабільного характеру.

Характер цивільно-правових відносин, що виходять за рамки однієї держави, вимагає регулювання не тільки внутрішніми нормами, прийнятими однією державою в односторонньому порядку, а нормами, які створюються шляхом погодження між державами та вирішують конкретні нагальні потреби та заповнюють прогалини у внутрішньому законодавстві.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми уніфікації міжнародного приватного права досліджувалися в працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Загальнотеоретичні питання уніфікації міжнародного приватного права відображені в працях радянських, російських та вітчизняних учених Б.М. Ашавського, М.М. Богуславського, Л.Г. Варшаломідзе, Н.Г. Вілкової, Г.В. Галущенко, І.К. Городецької, В.А. Гридіна, В.Н. Денисова, Г.К. Дмитрієвої, А.С. Довгерта, Н.Ю. Ерпілевої, В.П. Звскова, О.В. Кабатової, В.Я. Калакури, В.І. Кисіля, М.І. Козюбри, Л.А. Лунца, А.Н. Мандельштама, Ф.Ф. Мартенса, Н.І. Малишевої, Г.К. Матвеева, Г.І. Морозова, К.І. Налетова, Т.Н. Нешатаєвої, Н.В. Орлової, І.С. Перетерського, В.Ф. Петровського, Д.І. Полумордвінова, А.А. Рубанова, О.М. Садікова, Г.І. Тункіна, С.Я. Фурси, Є.І. Фурси, А.Г. Хачатуряна, О.А. Шибаєвої та інших.

* здобувачка кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Кисіль В.І.

Питанням уніфікації норм у сфері міжнародного приватного права присвячені праці іноземних правників, а саме Ф. К. фон Савіньї, Л. фон Бара, Є. Цітельмана, Т. Ассера, Бустаманте, Ф. Мейлі, Ернста Цітельманна, А. Мамелок, П. Беренса, Х. Кьотц, Г. Кронке, Кр. Бернаскони, А. Бінтца, М. Блезі, Р. Бранда, А. Боррас, Г. Власа, В. Дункана, Я. Крофлера, Р. Зауера, К. Зіра, П. Лагарде, Х. ван Лоона, К. Ліпштейна, Г. Маера, Р. фон Меерена, А. Мерца, Й. Піринга, К. Рамзера, Х. К. Сігмана, Д. Фюллеманна, Х. Шака, П. Шльоссера, А. Шульц та інших

Мета статті: дослідити формування ідеї створення всесвітнього права, проаналізувати розвиток конвенційної уніфікації норм міжнародного приватного права та визначити актуальні проблеми, які виникають на її шляху.

Виклад основного матеріалу. У кінці 19-го і особливо на початку 20-го століття активно проводились дискусії між науковцями-правниками щодо створення всесвітнього приватного права. Російський правник А. Н. Мандельштам у своїй науковій праці «Гаазька конференція про кодифікацію міжнародного приватного права» [1, с. 1] відстоює думку, що найвищого свого розвитку цивільне право досягне саме при виникненні єдиного приватного міжнародного права, єдність міжнародного приватного права повинна бути досягнута на його думку шляхом його кодифікації [1, с. 222].

У 1911 році професор Цюріхського університету Ф. Мейлі (F. Meili) та доктор права, секретар Вищого суду м. Цюріх А. Мамелок (A. Mamelok) у своїй науковій праці «Міжнародне приватне та цивільно-процесуальне право на основі Гаазьких конвенцій» зазначали, що радикальним шляхом до усунення колізій законів було б створення уніформованого однакового всесвітнього приватного права (*das einheitliche gleiche Weltprivatrecht*) [2, с. 34]. При цьому вони підкреслили, що «тільки мрійники можуть думати, що всесвітнє приватне право можливе у близькому майбутньому. Приватне право є невід'ємною частиною культури визначеного народу, і не можна його різко закріпити чи раптово змінити».

В свою чергу німецький правник Ернст Цітельманн (Ernst Zitelmann) у своїх наукових працях не відкидає ідею створення всесвітнього права (*Weltrecht*), під яким він розуміє міжнародне однакове право [3, с. 404], проте зазначає, що всесвітнє право є питанням часу [4, с. 21].

«Майбутнє уніформоване всесвітнє право (*das kuenftige einheitliche Weltrecht*) залишається утопією, сном, при тому не таким і гарним», писав у свій час Віланд (Wieland) у 1934 році [5, с. 58]. Цієї ж думки дотримуються ряд сучасних правознавців, а саме професор Гамбурзького університету Петер Беренс (Peter Behrens) [6, с. 19-34], почесний директор Інституту імені Макс-Планка з зарубіжного та міжнародного приватного права Хайн Кьотц (Hein Koetz) [7, с. 1-18; 8, с. 215-242], німецький професор, директор Інституту з зарубіжного та міжнародного приватного та господарського права Гайдельберзького університету Рупрехта-Карла Герберт Кронке (Herbert Kronke), які також досить критично розглядають правову уніфікацію через конвенції.

Герберт Кронке стверджує, що через залучення модельних законів справжніх успішних історій правової уніфікації можна перерахувати на обох руках [9, с. 1149-1156]. Карл Меессен (Karl Meessen) у свою чергу у статті «Міжнародні договори з міжнародного приватного права» зазначив, що ціль кодифікаційної політики – правового спрощення та створення правового захисту – у багатьох областях не була досягнута [10, с. 49-91].

Створення однакових законів у сфері приватного права в Європі зі сферою дії по всій території держави призвели до кодифікаційних спроб дев'ятого століття. Проте національна правова уніфікація була відправною точкою для спроб в області міжнародної правової уніфікації. По-перше успіхи в області національної правової уніфікації, зокрема щодо пов'язаних з торгівлею областей права, – такі як прийняття Вексельного статуту (*die Wechselordnung*) 1848 року так і Загальнонімецького торгового кодексу (*das Allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch*) 1861 року породили сподівання щодо успіху уніфікації на міжнародній арені. По-друге

правова уніфікація через кодифікацію на національному рівні призвела до правової роздробленості у європейському просторі, де до цього часу панувала під впливом права загального (*ius commune*) однакова правосвідомість [5, с. 58].

Першою спробою всесвітньої правової уніфікації в області торгового права відбулася у 1851 році, коли професор Леоне Леві розробив проект міжнародного кодексу торгового права (*International Code of Commercial Law*), проте він не отримав потрібної підтримки для його реалізації [11, с. 146]. У 1878 році Міжнародний конгрес з торгівлі та промисловості (*Congres international du commerce et de l'industrie*) здійснив спробу створити міжнародний кодекс для всієї галузі торгового права. Проте і ця спроба не завершилась успіхом [12, с. 10].

У 1874 році Нідерланди вперше запросили держави, уніфікувати норми з міжнародного визнання судових рішень. На той час ця пропозиція не знайшла активної позитивної підтримки з боку міжнародної спільноти та завершилась поразкою, не без участі Німеччини та Франції та й не в останню чергу через супротив у власних рядах [13, с. 268].

Країни Латинської Америки першими у світі здійснили спробу розробки та введення в дію міжнародних договорів з уніфікованими колізійними нормами, ще до початку діяльності Гаазької конференції з міжнародного приватного права у Європі. Так, у 1888 – 1889 роках на Першому північноамериканському міжнародному конгресі у м. Монтевідео (Уругвай) шість латиноамериканських держав затвердили дев'ять договорів, які, по суті, становили всеосяжний кодекс МПрП. Ці договори по суті являли собою всеохоплюючих кодекс з міжнародного приватного права, який регулював відносини, ускладнені іноземним елементом, не тільки у цивільному, цивільно-процесуальному, торговому, але й у кримінальному, кримінально-процесуальному праві [14, с. 115]. У цьому зв'язку нагадаємо, що діяльність Гаазької конференції була розпочата лише у 1893 році та завершилась прийняттям конвенцій лише у окремих галузях міжнародного приватного права.

Припустимо, що саме під впливом успіху конгресу у м. Монтевідео (Уругвай) 1889 року нідерландський уряд знову запросив у 1893 році держави до м. Гааги (Нідерланди), щоб розглянути можливість уніфікації норм міжнародного приватного права.

Створення загальноохоплюючої кодифікації в галузі міжнародного приватного права на Гаазькій конференції у 1893 році не було досягнуто, проте відбулося народження Гаазької конференції з міжнародного приватного права, яка здійснює діяльність по сьогодні – з 1951 року як постійна міжнародна установа, основним функціональним призначенням якої є діяльність по прогресивній уніфікації норм міжнародного приватного права.

Проте там, де потерпіла крах на початку свого існування Гаазька конференція з міжнародного приватного права, усе ж мети було досягнуто лише через декілька років із прийняттям Кодексу міжнародного приватного права на шостій Панамериканській конференції у 1928 році у Гавані. На цій конференції країни Латинської Америки за виключенням Аргентини, Колумбії, Мексики, Парагваю та Уругваю погодили нормативно-правову базу, а саме Кодекс міжнародного приватного права (більше відомий як Кодекс Бустаманте), який структурований на вступний розділ і чотири книги: Міжнародне цивільне право, Міжнародне торговельне право, Міжнародне кримінальне право й Міжнародний процес.

Не всі країни Латинської Америки ратифікували Кодекс Бустаманте, деякі держави віддали перевагу Договорам Монтевідео. США також відмовилися ратифікувати Кодекс взагалі, таким чином зробивши спробу зберегти власну систему колізійних норм. Тим не менше, навіть у тих державах, які не визнали законної сили Кодексу, він знаходив і знаходить застосування *imperio rationis* (в силу розумності та доцільності).

У 1950 році Ернст Франкенштейн (*Ernst Frankenstein*) здійснив спробу, загалом уніфікувати колізійне право хоча б на європейському рівні. Його проект Європейського кодексу з міжнародного приватного права (*Projet d'un code europeen de droit international prive*) охоплював 816 статей та супроводжувався проектом міжнародної угоди до впровадження Європейського кодексу з міжнародного приватного права [15, с. 185]. Незважаючи на

збалансований і комплексний підхід пропозиція Ернста Франкенштейна не знайшла достатньої уваги і в кінцевому рахунку не була реалізована.

Так як амбітні плани щодо міжнародної уніфікації цілих галузей права, або навіть всього приватного права у другій половині 19-го до 20-го століття не були реалізовані, зусилля правників обмежилися в цей час гармонізацією чітко визначених підгалузей. Поступова адаптація відповідних національних законодавств була розпочата у тих сферах, де зазвичай спостерігаються порушення, а також де є вигідною гармонізація правових систем, у цьому зв'язку перш за все для міжнародної торгівлі [16, с. 13].

Між тим чисельність міжнародних міждержавних договорів та інших правових уніфікуючих інструментів з міжнародного приватного права зростає до безмежної кількості. Майже жодна галузь права, в першу чергу міжнародне торговельне та міжнародне сімейне право, не залишилися поза увагою зусиль щодо їх уніфікації. Здається, що на сьогодні у порівнянні з минулим не складає жодних труднощів зібрати велику кількість держав для переговорного процесу та провести розробку нового правового уніфікуючого інструменту.

Дозволимо собі зробити висновок, що на початку нового століття правова уніфікація у будь-якому разі ще не вичерпала себе на міжнародному рівні. Міжнародні організації, ціллю яких є уніфікація норм міжнародного приватного права, неухильно працюють й далі над уніфікацією норм міжнародного приватного права в рамках їх поля діяльності.

Проте універсальна уніфікація приватного права стоїть перед численними дилемами, які виникають на її шляху, а саме:

Так, навіть якщо норми у уніфікованому міжнародному інструменті відповідають потребам сторін, у відповідний момент, умови можуть змінитися. А саме конвенції дуже важко та повільно піддаються реформуванню. Адже переопрацювання Конвенції можливе як правило лише під час ревізії, для схвалення проведення якої вимагається згода більшості. Навіть якщо таке реформування було здійснене, нова редакція міжнародного інструменту не витісняє повністю стару редакцію, а таким чином інструмент існує паралельно в різних редакціях [17, с. 62-71]. Отже, існує загроза «закам'яніння» («консервування») уніфікованого права.

Звідси випливає існування безграничної кількості угод, прийняття та дотримання яких неможливо відслідковувати. Нескоординована діяльність міжнародних акторів у сфері правової уніфікації має наслідком розростання чисельності угод, як доречно зазначив німецький професор з міжнародного та зарубіжного приватного права Кьольнського університету (Німеччина, м. Кьольн) Герхард Кегель: «Міжнародні договори ростуть як гриби з землі» [18, с. 9]. Хайн Кьотц проводить наступні символічні паралелі: «Якщо ближче придивитися, то справедливим видається питання, чи не знаходиться правова уніфікація, яка має своєю ціллю правове спрощення (*Rechtsvereinfachung*), у положенні Геракла, який відрубав Гідрі голову, натомість, щоб в неї замість однієї з'явилося три нових голови» [7, с. 7].

В свою чергу таке розростання чисельності угод призводить до конфліктів між конвенціями, у зв'язку з однаковим предметом їх регулювання. Отже, правнику, чия робота повинна бути полегшена через уніфікацію права, пропонується «сюрреалістична мозаїка», з якої він повинен виявити застосовуване право. Цю думку поділяє також німецький професор Герберт Кронке (*Herbert Kronke*), який зазначає, що сфери діяльності деяких інституцій, які дублюються, призвели до паралельних розробок проектів уніфікації та таким чином до марнотратства і без того обмежених ресурсів [9, с. 1149-1156].

Зауважимо також твердження Герхарда Кегеля, що велика кількість різноманітних акторів бере участь у проведенні правової уніфікації, які одночасно використовують правову уніфікацію у різноманітних областях як виправдання їхнього власного існування [18, с. 9-47].

Після питання доцільності уніфікації визначених областей права слідує питання яким чином повинна вона бути здійснена. Так все частіше в останній час представниками нової політичної економіки висловлюється побоювання, наскільки звичні методи та інституції, які займаються створенням у тому числі уніфікованого права, придатні до створення таких пра-

вових інструментів [5, с. 22]. В останні роки між міжнародними організаціями ведеться «конкурентна боротьба» за першість у розробці найбільш актуальних проблем, які пов'язані з регулюванням питань міжнародного приватного права., проявляється стремління міжнародних організацій до популяризації власних розробок, узагальнення та публікування практики їх застосування. У зв'язку з цим, вважаємо за потрібне створити відповідний центр для координації всіх робіт по уніфікації норм міжнародного приватного права.

Зближення правового регулювання значно ускладнюється й тим, що жодна з угод по уніфікації не містить вичерпної регламентації регульованих питань. Така фрагментарність зумовлена намаганням розробників уніфікуючих угод зробити такі договори прийнятними для максимально широкої кількості держав. Тому проблеми, по яким не вдається дійти згоди, у більшості випадків взагалі виключаються з предмету регулювання відповідного договору. Очевидно, що чим ширше сфера дії міжнародної угоди, тим складніше та довготриваліше проводиться розробка її тексту. Тому для досягнення згоди розробники усвідомлено йдуть на розробку вузько направлених уніфікуючих угод, що і дозволяє деяким правникам стверджувати про фрагментарний характер уніфікації [19, с. 131]. При цьому потрібно зазначити, що створення такого компромісного варіанту «золотої середини» призводить до виникнення важких та відірваних від життя правових конструкцій. Проте саме пошук компромісу лежить в основі уніфікаційного процесу, так як держави навряд чи приєднуватимуться до міжнародного договору, у якому не врахована специфіка їх підходу до регламентації визначеного питання.

Навіть якщо у конкретному випадку досягнуто світового рівня кодифікаційні угоди, вони в свою чергу схильні до змістовної модифікації через некеровані застереження Договірних сторін, які заважають гармонійному застосуванню такого правового інструмента.

При цьому потрібно зазначити, що через конвенційний підхід правова уніфікація характеризується тим, що вона проводиться фрагментарно, тобто тільки у визначених окремих галузях. Так як питання, які не були уніфікованими, залишається переданими автономному національному праву, все ж залишаються правові невизначеності у приватноправових відносинах, які ускладнені іноземним елементом.

На додаток для досягнення справжнього правової єдності, яка дозволить усунути будь-яку невизначеність, потрібно також, щоб конвенції у різних Договірних державах однаково були імплементовані та застосовувались судами [5, с. 18]. Ще у 1916 році Цітельманн (Zitelmann) зазначив наступне: «...однаковістю букви закону ще не гарантовано, що «живе» право у одній державі є таким же як у іншій;...» [4, с. 46]. Звідси впливає потреба у міжнародному правосудді [4, с. 46].

При цьому потрібно підкреслити, що через загально-абстрактне формулювання деякі норми – немає різниці чи є вони первинно національними чи міжнародними – потребують наповнення, конкретизування суддею. Вони застосовуються до конкретного випадку, під час розгляду якого їхні поняття тлумачаться суддею. Варіанти тлумачення можуть виявитися досить різними, в залежності від того, ким воно здійснюється. Отже, реальна гармонізація права досягається лише тоді, коли інтерпретація уніфікованого права тлумачиться національними судами та установами також однаково (уніфіковано) [12, с. 2].

Якщо в рамках національної правової системи дуже важко досягти однакової судової практики, то звідси можна зробити висновок, що міжнародна спільнота стоїть перед надзвичайно складним завданням як однаково тлумачення норм міжнародного характеру. Міжнародне уніформоване право (*das internationale Einheitsrecht*) тлумачиться суддями, чії правові системи частково суттєво відрізняються з історичної, культурної, економічної, політичної та соціальної точки зору. Кожен суддя в першу чергу схильний до того, щоб визначений термін тлумачити згідно йому відомими положеннями та основ своєї правової системи (так звана «*Heimwertstreben*»). Таким чином, може легко скластися ситуація, що один і той же термін конвенції тлумачиться у багатьох країнах по різному та при цьому подібні чи однакові справи

по різному вирішуються. Отже, досягнута на папері шляхом прийняття спільних норм міжнародна правова гармонізація руйнується при застосуванні національними установами та судами [12, с. 2]. Тільки у тому випадку, якщо однакове тлумачення забезпечене на задовільному стабільному рівні, тоді запланована ціль правової уніфікації справді досягнута.

Також відмінності у автентичних мовних формулюваннях документу можуть створювати більше невизначеностей, ніж їх усувати.

Як зазначають деякі науковці уніфікуючі норми можуть знижувати можливості для конкуренції між правовими системами, що в свою чергу обмежує простір для інновації та експериментів на шляху до кращого вирішення правового питання [20, с. 131].

Як зазначає Матвеева Т. В., недостатня ефективність міжнародних конвенцій, важке пристосування міжнародного договору до міжнародних приватноправових відносин, які динамічно розвиваються, обумовили пошук більш гнучких інструментів у регулюванні таких відносин [17, с. 62]. Складнощі, які виникають у здійсненні договірної уніфікації дозволяють деяким спеціалістам стверджувати, що традиційні методи міжнародної уніфікації на міждержавному рівні виявляються недостатньо ефективними, оскільки не дають швидких бажаних результатів.

При цьому Бахін С. В. відмічає, що невідповідність між торговим обігом, який стрімко розвивається та постійно змінюється, та консервативним характером уніфікаційних угод призвело до перелому, і у здійсненні уніфікації визначилися два напрямки [19, с. 132]. Прихильники першого напрямку, вважаючи, що потенціал договірної уніфікації ще не вичерпаний, схилилися до необхідності залучити у процес уніфікації максимально широке коло держав, та крім того, відмовитися від жорстких її форм, коли уніфікаційний договір не передбачає можливості відступати від передбаченого у ньому порядку регулювання. Прихильники іншого напрямку вважали, що держави у багатьох випадках лише стримують здійснення уніфікації, і тому потрібно звернутися до зближення правового регулювання на недержавному рівні, відмовившись від суто позитивістського підходу до права. Такий підхід став основою для формування сучасного *lex mercatoria*. Рішення про необхідність підготовки документу, який отримав назву «Принципи міжнародних комерційних контрактів», було прийнято керівництвом УНІДРУА як раз у цей період. Таким чином УНІДРУА у кінцевому рахунку вийшов на ту особливу форму створення уніфікованих норм, яка поєднує в собі риси стихійної і цілеспрямованої уніфікації. Таку особливу форму існування правових приписів Бахін С. В. пропонує називати «субправом» [19, с. 133].

На прикладі історії Гаазької конференції з міжнародного приватного права, можна спостерігати, що процес уніфікації являє низку злетів та падінь. Безсумнівно, уніфікація зазнала як періоди забуття, так і поширених уявлень, ніби то у найкоротші строки можна буде уніфікувати значну частину національних правових систем. Між тим, не перебільшуючи та не применшуючи можливості створення однакових норм національного права, необхідно відмітити, що поступове накопичення досвіду в уніфікації дозволяє як удосконалювати її форми, так і розширювати предметну сферу [19, с. 129].

Проте, не дивлячись на те, що міжнародні договори відіграють суттєву роль у міжнародному приватному праві та займають місце основного джерела у регулюванні окремих приватноправових відносин ускладнених іноземним елементом, підкреслимо, що договірні уніфікації вкінці ХХ століття сповільнились та все частіше піддається критиці вченими-правниками [17, с. 62, 71; 21, с. 67-68]. На думку К. Естатиадеса «причини нератифікації можуть бути також технічними та адміністративними: відсутність спеціалістів ... недостатні знання представників на кодифікаційних конференціях, нестача кваліфікованих перекладачів та, у деяких випадках, відсутність чіткого уявлення про ціль очікуючих ратифікацію договорів» [Цит. за: 19, с. 147].

Проте вищезазначені проблеми, які виникають під час розробки та застосування міжнародних уніфікуючих договорів не зупиняє процесу уніфікації, розробку та укладення великої

кількості нових міжнародних уніфікуючих договорів. Достатньо об'ємні плани на близьке майбутнє таких організацій як Гаазька конференція з міжнародного приватного права, ЮН-СІТРАЛ, УНІДРУА, деякі з проектів вже близькі до завершення.

Як зазначає Н. Ю. Ерпілева, «саме міжнародні договори дозволяються створити уніфікуючі норми МПрП не тільки колізійно-правового, але й матеріально-правового характеру. Тим самим створюються передумови для однакової правозастосовчої практики, а відповідно, широкого розвитку економічних та інших зв'язків між суб'єктами різних держав» [22, с. 53]. На її думку, міжнародні договори як джерело міжнародного приватного права набувають у сучасну епоху все більшого значення. Це пов'язано в першу чергу з тим, що вони являються надійним та перспективним інструментом міжнародної уніфікації як колізійно-правових, так і матеріально-правових норм міжнародного приватного права [22, с. 58].

Правова уніфікація є також стимулом для країн, щоб переопрацювати їхні застарілі і таким чином неефективні закони, що на національному рівні їх відповідним інституціям самотужки було б здійснити важко. Як зазначають Пауль Нойхаус (Paul Neuhaus) та Ян Крофлер (Jan Kropholler): «У колоні легше марширувати» [23, с. 73-75].

Іноді суттєвий вплив на національне законодавство та подальше здійснення робіт з міжнародної уніфікації і гармонізації здійснюють і проекти, які не отримали схвалення зі сторони держав. У зв'язку з цим можна стверджувати, що негативний результат у сфері уніфікації – також результат, і відмова держав від використання якого-небудь уніфікаційного інструменту не повинна бути перешкодою для подальшої роботи. Щодо міжнародно-правової інтеграції, то негативний результат може стати імпульсом до пошуку нових, більш досконаlih варіантів регулювання відповідних питань. Якщо проекти по створенню однакових норм не отримали підтримки, то нерідко це означає, що час для уніфікації у цій області ще не прийшов, чи держави вибрали неправильний напрямок для регламентації відповідних відносин. Погляди на можливості уніфікації та гармонізації нерідко швидко міняються, та те, що ще вчора здавалось не підлягає зближенню, назавтра може бути успішно регламентовано. У багатьох випадках міжнародні інструменти по уніфікації та гармонізації відображають той рівень співробітництва, який на даний момент реально можна досягнути, що не перешкоджає їхньому уточненню та розширенню у подальшому. В багатьох випадках можливе поступове зближення правового регулювання [24, с. 110].

Висновки. Як би там не було, проте необхідність однакового регулювання змушує держави шукати та знаходити взаємоузгоджені рішення та укладати уніфікуючі договори [25, с. 98]. Роль міжнародних організацій, які займаються уніфікацією норм міжнародного приватного права, зокрема, Гаазької конференції з міжнародного приватного права, має визначальне значення для інтернаціоналізації правового регулювання.

Список використаних джерел

1. Mandel'tam A. N. Gaagskija konferencii o kodifikacii mehdunarodnago iastnago prava / A. N. Mandel'tam. – S.-Peterburg: Benke, 1900, IV, – 273 S.
2. Meili F., Mamelok A. Das internationale Privat- und Zivilprozessrecht auf Grund der Haager Konventionen: eine systematische Darstellung / F. Meili.- Zurich: Verlag: Art. Institut Orell Fussli, 1911. – 427 S., [XVI].
3. Klein P. Weltrecht / in Festgabe des Archivs f?r Rechts- und Wirtschaftsphilosophie, Rothschild: Berlin-Grunewald, 1923, – S. 344-568.
4. Zitelmann E. Die Moeglichkeit eines Weltrechts / Unveraend. Abdr. d. 1888 ersch. Abhandlg mit e. Nachw., Muenchen & Leipzig: Duncker & Humblot, 1916, – 47 S.
5. Bischoff J. A. Die Europaeische Gemeinschaft und die Konventionen des einheitlichen Privatrechts / Mohr Siebeck, 2010, – 465 S.

6. Behrens P. Voraussetzungen und Grenzen der Rechtsfortbildung durch Rechtsvereinheitlichung / *RabelsZ* 50, 1986, – S. 19-34.
7. Koetz H. Rechtsvereinheitlichung – Nutzen, Kosten, Methoden, Ziele / *RabelsZ* 50, 1986, – 781 S.
8. Koetz H. Alternativen zur legislatorischen Rechtsvereinheitlichung/ *RabelsZ* 56, 1992, – S. 215-242.
9. Kronke H. Methoden, Kosten – Nutzen: Perspektiven der Rechtsharmonisierung nach 75 Jahren UNIDROIT / *JZ* 2001, – S. 1149-1156
10. Meessen K. Staatsverträge zum Internationalen Privatrecht / *BDGVR* 16, 1975, – S. 49-91.
11. Gutteridge H. C. Comparative law: an introduction to the comparative method of legal study & research / Cambridge [Eng.]: The University Press, 1946, XV, – 208 p.
12. Linhart K. Internationales Einheitsrecht und einheitliche Auslegung / Karin Linhart. – Tuebingen: Mohr Siebeck, 2005, XXX, – 323 S.
13. Moreau Felix. Effets internationaux des jugements en matiere civile : Ouvr. Cour/ Paris: Larose & Forcel, 1884, – 270 S.
14. Доронина Н. Г. Международно-договорная унификация коллизионного права стран Латинской Америки (проблемы и тенденции) / *Материалы по иностранному законодательству и международному частному праву*, Труды 44, Москва, 1989, – С. 114-135.
15. Frankenstein E. *Projet d'un code europeen de droit international prive* / Ernst Frankenstein. – Lugduni Batavorum: Brill, 1950, – XV, – 185 S.
16. Linhart K. Internationales Einheitsrecht und einheitliche Auslegung / Karin Linhart. – Tuebingen: Mohr Siebeck, 2005, XXX, – 323 S.
17. Матвеева Т. В. К вопросу о «мягком праве» в регулировании международных частноправовых отношений / *Государство и право*, № 3, Издательство «Наука», Москва, 2005, – С. 62-71.
18. Kegel G. Sinn und Grenzen der Rechtsvereinheitlichung / *Angleichung des Rechts der Wirtschaft in Europa*, K?ln, 1971, – S. 9-47.
19. Бахин С.В. Субправо. Международные своды унифицированного контрактного права / Санкт-Петербург, Юридический центр Пресс, 2002, – 311 с.
20. Ribstein Larry E., Kobayashi Bruce H. An Economic Analysis of Uniform State Laws / *J. Legal Stud.* 25, 1996, – P. 131-199.
21. Базедов Ю. Возрождение процесса унификации права: европейское договорное право и его 23. Элементы / *Российский ежегодник 1998-1999*, СПб., 1999, – С. 67-68.
22. Ерпылева Н. Ю. Источники международного частного права: современные тенденции в развитии / *Государство и право* №12, Москва, Издательство Наука, 2009, – С. 52-64.
23. Neuhaus Paul H., Kropholler Jan. Rechtsvereinheitlichung – Rechtverbesserung? / *RabelsZ* 45, 1981, – S. 73-90.
24. Бахин С. В. Проблемы сближения национального законодательства в сфере международного гражданского процесса / Под ред. С. В. Бахина. СПб.: СКФ Россия-Нева, 2003, – 200 с.
25. Вознесенская Н. Н. Правовая природа унифицированных норм торгового права международных договоров / *Журнал Высшей школы экономики Право* 4/2009, Москва, 2009, – С. 97-108.